

Sygn. akt II KK 505/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 stycznia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Michał Laskowski (przewodniczący)

SSN Piotr Mirek

SSN Paweł Wiliński (sprawozdawca)

Protokolant Dorota Szczerbiak

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej, Marka Zajkowskiego
w sprawie **A. Z.**

skazanego z art. 280 § 2 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 11 stycznia 2023 r.,

kasacji wniesionej przez obrońcę

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie

z dnia 18 stycznia 2021 r., sygn. akt II AKa 50/20,

zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego Warszawa - Praga w Warszawie

z dnia 2 sierpnia 2019 r., sygn. akt V K 115/17,

**1. uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Apelacyjnemu w Warszawie do ponownego rozpoznania w
postępowaniu odwoławczym;**

**2. zarządza zwrot na rzecz oskarżonego A. Z. wniesionej
opłaty od kasacji w wysokości 750 (siedemset pięćdziesiąt) zł.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie z dnia 2 sierpnia 2019 r., sygn. akt V K 115/17 A. Z. został uznany winnym dwóch czynów z art. 280 § 2 k.k., przy czym za pierwszy z nich wymierzono mu karę 8 lat pozbawienia wolności (pkt. I wyroku), za drugi zaś karę 15 lat pozbawienia wolności (pkt. II wyroku). Po połączeniu tych kar Sąd wymierzył A. Z. karę łączną 20 lat pozbawienia wolności oraz zaliczył na poczet kary okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie.

Po rozpoznaniu apelacji prokuratora wniesionej na niekorzyść oskarżonego oraz apelacji obrońcy Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z dnia 18 stycznia 2021 r., sygn. akt II AKa 50/20 zmienił wyrok Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie w ten sposób, że uchylił rozstrzygnięcie o karze łącznej, uniewinnił oskarżonego od popełnienia czynu z pkt II wyroku, oraz utrzymał w mocy wyrok w pozostałej części, zaliczając na poczet kary okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie.

Kasację od powyższego orzeczenia wniósł obrońca oskarżonego zaskarżając je w części utrzymującej w mocy wyrok Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie z dnia 2 sierpnia 2019 r. oraz w zakresie zaliczenia na poczet wymierzonej kary okresu rzeczywistego pozbawienia wolności. Wyrokowi temu zarzucił:

„rażącą obrazę przepisów postępowania, tj.: art. 433 § 2 k.p.k. oraz art. 457 § 3 k.p.k., polegającą na braku rozpoznania i odniesienia się przez Sąd Apelacyjny do zarzutu apelacji, dotyczącego naruszenia przez Sąd Okręgowy zasady swobodnej oceny dowodów, tj., zarzutu z art. 410 kpk w zw. z art. 7 kpk, poprzez ukształtowanie poglądu co do wiarygodności zeznań świadka koronnego S. S., zwłaszcza w zakresie udziału A. Z. w opisywanych przez niego zdarzeniach, z pominięciem szeregu okoliczności, wynikających ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, w szczególności:

1. pomniejszaniu przez świadka własnej roli w pobiciu A. Z., które to przestępstwo zostało zainicjowane, zorganizowane i kierowane przez niego,
2. podjęcia przez świadka koronnego „gry z organami ścigania”, obejmującej m.in. próbę nakłonienia M. L. przez tego świadka do składania wyjaśnień

- określonej treści, zawartej w przekazywanych mu „grypsach”,
3. pomówieniu najpierw K. B. o udział w zabójstwie w S., a gdy okazało się, że w tym czasie był on pozbawiony wolności, pomówienie o ten czyn S. S., który tym pomówieniom zaprzeczył, a prokuratura nie postawiła W. S. takiego zarzutu,
 4. pomówienie A. Z. i W. S. o udział w czterech napadach, które nie zostały nigdy wykryte przez organy ścigania, choć miały tak dalece charakterystyczny przebieg, że brak jest faktycznej możliwości, aby nie pozostały wykryte, skoro obejmowały m.in. przestrzelenie pokrzywdzonym kolan, przypalanie pokrzywdzonej żelazkiem, czy strzały z broni palnej w niewielkiej miejscowości, *podczas gdy* akceptacja przez Sąd Apelacyjny stanowiska Sądu Okręgowego co do wiarygodności zeznań świadka koronnego S. S., pomimo pominięcia powyższych okoliczności, jak również brak odniesienia się przez Sąd Apelacyjny do zawartego w apelacji zarzutu obejmującego te okoliczności, wskazuje, iż Sąd II instancji naruszył ww. przepisy w stopniu rażącym, co mogło mieć wpływ na treść orzeczenia.”

Podnosząc powyższe, skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie Sądowi Apelacyjnemu w [...] do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

W odpowiedzi na kasację prokurator wniósł o jej oddalenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kontrola kasacyjna przeprowadzona w niniejszej sprawie doprowadziła do stwierdzenia, że zaskarżone orzeczenie dotknięte jest bezwzględną przyczyną odwoławczą z art. 439 § 1 pkt. 2 k.p.k. Okoliczność ta musiała być zatem w niniejszej sprawie wzięta pod uwagę niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych w sprawie zarzutów powodując uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sadowi Apelacyjnemu w [...] w postępowaniu odwoławczym.

Powyższe wynika z wadliwego ukształtowania składu sądu. W składzie orzekającym Sądu Apelacyjnego w [...], który wydał w dniu 18 stycznia 2021 r. zaskarżony kasacją wyrok zasiadali sędziowie: R. K. (przewodniczący), A.Z., D. R., Z. K., P. S. i A. H. Uczestniczyli w nim sędziowie powołani do Sądu na podstawie

procedury nominacyjnej określonej w ustawie z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018, poz. 3), a to D.R. i P.S.

Na okoliczność tę zwrócono uwagę podczas rozprawy kasacyjnej w dniu 22 czerwca 2022 r., a strony przedstawiły w tym zakresie stanowisko, w tym obrońca oskarżonego w pisemnym stanowisku z 6 lipca 2021 r. wniósł o weryfikację akt osobowych w/w sędziów oraz akt postępowań konkursowych przed KRS celem weryfikacji, czy informacje w nich zawarte wskazują na istnienie tego rodzaju relacji między sędziami, a władzą wykonawczą, bądź ustawodawczą, które uzasadniają stwierdzenie braku ich bezstronności i niezależności.

Dokonując oceny realizacji standardu niezależności i niezawisłości członków składu orzekającego Sądu Apelacyjnego w niniejszej sprawie Sąd Najwyższy odwołał się do ustaleń przedstawionych w tym zakresie obszernie w wyroku SN z dnia 19 października 2022 r., II KS 32/21 oraz w wyroku SN z dnia 15 grudnia 2022 r., II KK 206/21. W konsekwencji stwierdził, że w sprawie ujawniła się bezwzględna przyczyna odwoławcza, albowiem w składzie orzekającym Sądu Apelacyjnego w [...] zasiadał sędzia P.S., który w świetle przyjętych ustaleń i przeprowadzonego testu bezstronności nie spełnił w niniejszej sprawie standardu należytej obsady sądu, o której mowa w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. z uwagi na niedochowanie gwarancji bezstronności i niezależności wymaganych przez art. 45 ust. 1 Konstytucji RP oraz art. 6 § 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka oraz art. 47 Karty Praw Podstawowych. W tej sytuacji należało uchylić zaskarżony wyrok Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 18 stycznia 2021 r.

W szczególności wskazać należy, że aktualne pozostają także na gruncie niniejszej sprawy informacje i okoliczności wskazane w przeprowadzonej szczegółowo i ujawnionej w uzasadnieniu wyroków SN w sprawach II KS 32/21 oraz II KK 206/21 ocenie realizacji standardu bezstronności przeprowadzonego na podstawie kryteriów wyznaczonych w uchwale trzech Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-41110-1/2020. Przypomnieć należy, że kryteria wskazane w tym orzeczeniu mają pełne zastosowanie do oceny orzeczeń wydanych po 23 stycznia 2020 r., zaś przy ocenie stopnia realizacji standardu bezstronności i niezależności sędziego od władzy wykonawczej czy ustawodawczej

znaczenie ma zarówno zachowanie sędziego przed wydaniem kwestionowanego orzeczenia, jak też zachowanie po jego wydaniu, zwłaszcza w zakresie w jakim wskazywać może na istnienie albo brak podstaw do uznania, że standard bezstronności w odniesieniu do tego sędziego jest rzeczywiście spełniony.

W niniejszej sprawie, niezależnie od samego faktu udziału sędziego P. S. w procedurze powołania na stanowisko sędziego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw ujawniły się zatem okoliczności i fakty prowadzące do uznania, że wadliwość w/w procesu powołania odczytywana łącznie z tymi okolicznościami prowadzi do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w stopniu o którym mowa w art. 439 § 1 pkt. 2 k.p.k. Odwołując się do szczegółowej analizy zawartej w sprawie II KS 32/21 oraz potwierdzonej w sprawie II KK 206/21 wskazać należy, że wynika to z łącznego odczytania okoliczności wskazujących na nadmiernie bliskie powiązanie konkretnego sędziego, nominowanego w niekonstytucyjnej i upolitycznionej procedurze, z władzą wykonawczą, w tym dotyczące: a) przebiegu procedury nominacyjnej – w toku której kandydatura sędziego P.S. nie była w ogóle opiniowana przez zgromadzenie sędziów sądu apelacyjnego a nadto, był on de facto jedynym kandydatem, co wyklucza możliwość porównania jego kompetencji merytorycznych z innymi kandydatami, jak również ujawnioną szczególną determinację ukształtowanej w wadliwej procedurze Krajowej Rady Sądownictwa w przeprowadzeniu postępowania konkursowego (zob. II KK 206/21), co bez wątpienia mogło w odbiorze społecznym być traktowane jako szczególne, ponadprzeciętne zainteresowanie tego organu w nominacji sędziego P.S. na stanowisko sędziowskie; b) okoliczności związanych z mianowaniem tego sędziego przez władze polityczne na różne liczne stanowiska funkcyjne, w tym Rzecznika Dyscyplinarnego Sądów Powszechnych, członka zespołu do spraw czynności Ministra Sprawiedliwości podejmowanych w postępowaniach dyscyplinarnych sędziów i asesorów sądowych, sędziego delegowanego przez Ministra Sprawiedliwości do orzekania w Sądzie Apelacyjnym w [...], następnie na stanowisko Prezesa Sadu Okręgowego w Warszawie, oraz następnie na stanowisko Prezesa Sądu Apelacyjnego w [...], a także nadzwyczajnego rzecznika

dyscyplinarnego w Sądzie Najwyższym, w tym również fakt równoczesnego sprawowania funkcji prezesa sądu oraz Rzecznika Dyscyplinarnego Sądów Powszechnych - co w odbiorze społecznym traktowane być może bez wątpienia jako wyraz szczególnego zaufania władzy publicznej (wykonawczej); c) charakter aktywności sędziego w ramach pełnionych funkcji Rzecznika Dyscyplinarnego czy prezesa sądu (szczegółowo opisany w sprawach II KS 32/21 oraz II KK 206/21), w tym odsunięcie od orzekania sędziów Sądu Apelacyjnego w [...] stosujących prawo unijne, akceptowanie wszczynania przez podległych sobie zastępców rzecznika dyscyplinarnego postępowań dyscyplinarnych wobec sędziów stosujących prawo unijne, które naruszają zabezpieczenie ustanowione postanowieniem Wiceprezes TSUE w sprawie C-204/21R Komisja/Polska z dnia 14 lipca 2021 r. Wszystkie te okoliczności mogą z pewnością w opinii publicznej wzbudzać oraz wzmacniać przekonanie, że wyrok Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 18 stycznia 2021 r., wydany w sprawie niewątpliwie złożonej, a nadto mogącej budzić szczególne zainteresowanie opinii publicznej ze względu na charakter stawianych oskarżonemu zarzutów oraz ujawnionych w sprawie okoliczności, nie został wydany w warunkach pełnej bezstronności i niezależności. Dochowanie tego standardu jest zaś konieczne nie tylko dla pozytywnej oceny realizacji prawa strony procesu do rzetelnego postępowania karnego m.in. w kontekście bezwzględnych przyczyn odwoławczych (art. 439 § 1 pkt. 2 k.p.k.), ale w jeszcze większym stopniu realizacji w toku procesu karnego konstytucyjnego prawa do bezstronnego i niezależnego sądu w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji oraz standardu bezstronności i niezależności sędziego w rozumieniu art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka oraz art. 47 Karty Praw Podstawowych. W tej sytuacji, wobec stwierdzenia wystąpienia przesłanki z art. 439 § 1 pkt. 2 k.p.k. zbędna okazała się ocena okoliczności dotyczących drugiego ze wskazanych sędziów ze składu orzekającego.

Rozpoznający ponownie w postępowaniu odwoławczym niniejszą sprawę Sąd Apelacyjny w [...] rozstrzygnie sprawę w należyтым składzie, w sposób gwarantujący bezstronność jej rozpoznania w warunkach, w których także w ocenie członków społeczeństwa obserwujących sprawowanie wymiaru sprawiedliwości standard ten nie może być kwestionowany, albowiem brak będzie uzasadnionych

obaw co do zapewnienia sądowi niezależności i bezstronności w rozpoznaniu tej niewątpliwie złożonej sprawy. Mając wreszcie na względzie szczególny układ okoliczności niniejszej sprawy, w tym fakt uchylenia wyroku Sądu odwoławczego także w zakresie w jakim doszło w instancji odwoławczej do reformatoryjnego uniewinnienia oskarżonego od zarzutu popełnienia przestępstwa przypisanego pierwotnie w wyroku Sądu I instancji, a to w oparciu o bezwzględną przyczynę odwoławczą, a więc niezależnie od braku kasacji na niekorzyść oskarżonego, zadaniem Sądu II instancji będzie rozważenie tego, w jakim zakresie odczytywane łącznie gwarancje wynikające z art. 443 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k., prawa do sądu, prawa do obrony i reguł rzetelnego procesu wpływają na swobodę tego Sądu w zakresie ponownego orzekania w tym zakresie, zatem także wydania orzeczenia mniej korzystnego niż pierwotne rozstrzygnięcie Sądu Apelacyjnego.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.